1860. N°. 6.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 13 JANUARIJ.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 12 Januarij.

Gedurende het jaar 1859 zijn binnen deze gemeente geboren 676 zoons en 709 dochters, te zamen 1385; levenloos aangegeven 39 zoons en 38 dochters. Overleden 881 personen van het manneljk en 941 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 1822. Gehuwd 328 paren en éene echtscheiding ingeschreven.

— Bij de plaats gehad hebbende herstemming in het hoofdkiesdistrict Dordrecht is tot lid van de tweede kamer der staten-generaal herkozen de heer mr. P. A. Sander, met 553 van de 1104 uitgebragte stemmen.

— Zaturdag ll. is nabij de Kaag een vaartuig, ten gevolge van den hevigen wind, omgeslagen. Van de drie personen, die zich daarin bevonden, heeft een zijn leven kunnen redden, door op den bodem te klimmen; de beide anderen, eene moeder met haren zoon, zijn omgekomen.

— Dezer dagen is verschenen het eerste nommer van het *Weekblad voor Haarlemmermeer*. Dit blad, onder de hoofdredactie van den heer E. C. de Clercq, zal aan landbouw-, gemeente- en polderbelangen, inzonderheid van de gemeente Haarlemmermeer, gewijd zijn.

— In de *Utr. Cour.* leest men het volgende: Ruim een jaar geleden deelden wij mede, dat de kapel van het voormalig paleis van koning Lodewijk alhier aan de akademische bibliotheek was toegevoegd en op eene gemakkelijke en smaakvolle wijze voor hare tegenwoordige bestemming ingerigt. In den afgeloopen zomer hebben de curatoren onzer hoogeschool de lokalen der bibliotheek op nieuw doen vergrooten en verbeteren. De verbouwingen zijn thans voltooid. Eene ruime leeskamer werd dezer dagen ten algemeenen gebruike opengesteld, en een sierlijk en solide meubilair is, naar wij vernomen hebben, het geschenk van een der aanzienlijkste ingezetenen onzer stad, die wel verlangd heeft niet openlijk genoemd te worden, maar wiens echt vaderlandsche onbekrompenheid ons evenwel de aangename verpligting oplegt, daarvan in ons blad openlijk melding te maken. Wij wenschen onze hoogeschool en hare boekerij met zulke begunstigers van harte geluk.

— Zondag ll. zou men, zoo meldt men uit Middelharnis, onder meer anderen een os van J. Philips, veehandelaar te Oudelonge, per stoomboot naar Rotterdam vervoeren. Aan de boot gekomen, mogt het niemand gelukken, het dier op de brug te leiden; het ontkwam aan zijne geleiders en nam op de werf van zekeren landbouwer zijne toevlugt. Minder moeijelijk liet het zich nu genaken, en op nieuw werd het tot aan de stoomboot gebragt; daar echter werd het woedend, brak al de touwen, waarmede men het had gekluisterd, los, en liep door eene ontzaggelijke menschenmassa heen, zonder nogtans iemand ernstig te kwetsen, het dier werd nogmaals gevangen en aan een boom gebonden; brak weder los en wandelde buiten het dorp. Waarschijnlijk op hoog bevel wachtte de rijksveldwachter van Dijk zijne terugkomst af, legde zich in hinderlaag en trof zijn tegenstander met twee kogels, waarvan een den os het oog wegnam. Nog meer verwoed over de hem aangedane beleediging, liep het dier weder door het dorp, oud en jong voor zich heen drijvende, een anderen weg in. Nu kwamen intusschen de brigadier der rijksveldwacht, en de veldwachter der gemeente, den veldwachter van Dijk ter hulp en te zamen doorboorden zij den os met kogels, zoodat hij bezweek. Het merkwaardigste van alles is, dat door dit geval geen ongelukken geschied zijn, als men bedenkt, dat zich eene opeengehoopte volksmenigte langs de haven en kade bevond, waardoor de os heen liep.

— De redactie van den *Courier de la Meuse*, die zich vroeger bereid heeft verklaard om giften, bestemd om den Paus te gemoet te komen in de geldelijke ongelegenheid, waarin hij wegens de afscheiding van de Romagna verkeert, in ontvangst te nemen, deelt mede, dat bij haar tot dat doel was ontvangen eene som van 2,072.56 fr.

's GRAVENHAGE, 12 Januarij.

Z. M. heeft den heer mr. J. Rau van Gameren benoemd tot groot-officier der orde van de Eikenkroon.

— Z. M. heeft aan den kolonel C. J. J. Goffijn, van den generalen staf, chef van het topographisch bureau bij het dep. van oorlog, ingevolge zijne aanvrage, pensioen verleend, ten bedrage van *f* 1,800.

— Door Z. M. is bepaald, dat, te rekenen van den 1sten dezer, de tractementen der officieren, behoorende tot den plaatselijken staf, met *f* 100 zullen worden vermeerderd.

— Z. M. heeft bij besluit van den 17den Dec. jl. bepaald, dat het bedrag der schadeloosstelling wegens het gemis van fourages, aan de daarop regthebbende generaals, hoofd- en verdere officieren bij het leger, gedurende het jaar 1860 toe te kennen, tegen 60 cents per paard en per dag zal worden berekend.

— Heden middag heeft er bij Z. K. H. prins Frederik een groot diner plaats gehad, waaraan de minister van oorlog en de heeren hoofd-officieren, die bij het laatst gehouden kamp te Zeyst tegenwoordig waren, hebben deel genomen. Naar men verzekert zal Z. K. H. zich den 30sten dezer uit de residentie naar Berlijn begeven.

— Naar men verneemt zijn alhier berigten ontvangen dat Z. K. H. de prins van Oranje zich eerstdaags uit Parijs naar Londen zal begeven. Van zijne terugkomst in de residentie is nog niets met zekerheid te bepalen.

— Morgen, bij gelegenheid van het Russisch Nieuwjaar, zal er bij H. M. de koningin-moeder een groot diner plaats hebben.

— Het negende groot vocaal en instrumentaal concert van de maatschappij *de Toekomst*, dat gisteren avond plaats had, werd vereerd met de tegenwoordigheid van H. M. de koningin en van HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik. Mevr. Rosa de Vries, de beroemde zangeres van de Italiaansche opera, en de heer F. Laub, kamer-virtuoos van den koning van Pruissen, hebben zich bij die gelegenheid met roem overladen. Aan beide, alsmede aan den heer Verhulst, werd het diploma van eere-lidmaatschap door de maatschappij uitgereikt.

AMSTERDAM, 11 Januarij.

Maandag ll. hield de taal- en letterkundige afdeeling van de kon. akademie van wetenschappen eene gewone vergadering, die bijgewoond werd door de hh. de Wal, Koenen, Bake, Bakhuizen van den Brink, Beets, Boot, Delprat, Fruin, van Heusde, Hulleman, Janssen, Jonckbloet, Juynboll, Karsten, Leemans, van Lennep, Mees, Millies, Moll, Opzoomer, Rutgers, Scholten, Sloet, G. de Vries en M. de Vries.

Door den secretaris werden voorgedragen de necrologiën van wijlen den hoogleeraar N. C. Kist en van Th. Babington Macaulay, buitenlandsch lid der akademie. Hij stelde beider verdiensten in het licht en bragt hulde aan hunne gedachtenis.

In antwoord op de krachtens het legaat van Hoeufft uitgeschreven prijsvragen zijn ingekomen negen latijnsche dichtstukken. Deze stukken werden in handen gesteld van de commissie van beoordeeling, aan welke die taak het vorige jaar was opgedragen.

Vervolgens gaf de heer Bake het vervolg van het rapport der commissie wegens de philologische zending in Spanje.

De heer Bakhuizen van den Brink bragt het rapport uit der commissie wegens het charterboek van Holland en Zeeland. Hij gaf daarbij uitvoerige mededeeling van de regelen, die de commissie bij haren arbeid hadden geleid, hoe zij dien arbeid onderling gedeeld, hoe zij de hulp van anderen ingeroepen heeft (de heer P. A. S. van Limburg Brouwer is haar medelid geworden), hoe en in welke mate zij die hulp heeft ondervonden en die haar is toegezegd, en in hoe verre zij met haren arbeid is gevorderd. Het rapport zal worden opgenomen in de verslagen en mededeelingen, vergezeld van lijsten der opgespoorde charters, ten einde die onder veler oog te brengen.

De heer Opzoomer maakte eenige opmerkingen betrekkelijk hetgeen in de vorige vergadering door den heer Scholten over de oorzaken van het materialismus was voorgedragen; deze opmerkingen werden door den heer Scholten beantwoord.

De verdere discussie over dit onderwerp werd tot eene volgende vergadering uitgesteld.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 8 Januarij.

Omtrent het doel der reis van lord Cowley worden natuurlijk nog allerlei gissingen gemaakt. Men verzekert dat het sluiten van een afzonderlijk verdrag niet tot zijne lastgeving behoort; alleen zou hij zich met de Engelsche regering moeten verstaan over de grondslagen van de onderhandelingen, die met de overige mogendheden zullen gevoerd worden. Men acht het zeker, dat Engeland ten opzigte van Italie de non-interventie zal blijven voorstaan, maar zich ook niet zal verbinden om, ten einde dat beginsel te handhaven, de wapenen op te vatten.

— Een onzer dagbladen dringt er op aan dat men middelen berame, om de Godwin Sands, die gevaarlijke plaats, waar jaarlijks honderde schepen verloren gaan en die in vroegere tijden drooge grond geweest is, op het voorbeeld der steeds land-aanwinnende Hollanders, weder droog of althans op de eene of andere wijze voor de scheepvaart onschadelijk te maken.

— Maandag middag is het stoffelijk overschot van lord Macaulay in de Westminster-abdy bijgezet. De plegtigheid had over het geheel een vorstelijk aanzien.

Men verhaalt van Macaulay, dat zijn vermogen bij zijnen weldadigheidszin

te kort schoot, hoewel hij verre van onbemiddeld was. Zijne betrekking in Indië had hem in 3 jaren 60,000 £ opgebragt, en de boekhandelaars Longmans zonden hen eens als honorarium 20,000 £, waarmede hunne rekening echter niet was gesloten.

— In het afgeloopen jaar hebben alhier plaats gehad 1089 branden, waarvan 28 de geheele vernieling der gebouwen ten gevolge hadden; daarenboven zijn de brandspuiten nog wegens valsch alarm 193 maal opgeroepen.

— Te Dublin is de St. Andrews kerk afgebrand, dat op eene schade van 8000 £ wordt begroot.

— Hoe sterk, in weêrwil der ijverige pogingen tot fnuiking van den slavenhandel, het getal der slaven in de Vereenigde Staten trapsgewijze toegenomen is, blijkt hieruit dat het in 1790 het cijfer van 697,879, in 1800 dat van 893,041, in 1810 dat van 1,191,364, in 1820 dat van 1,538,065, in 1830 dat van 2,009,031, in 1840 dat van 2,487,355, in 1850 dat van 3,204,313 bedroeg en in 1859 reeds tot 4,200,000 geklommen was. Men moet nogtans in het oog houden dat het grondgebied der Unie zich van tijd tot tijd uitgebreid heeft.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 Januarij.

Door het officieël dagblad van Rome wordt verslag gegeven van de receptie, die op Nieuwjaarsdag op het Vaticaan heeft plaats gehad. De Paus heeft op de gelukwensching van den bevelhebber der Fransche troepen het volgende antwoord gegeven:

»Wij bidden God den keizer der Franschen voor te lichten, opdat deze de valschheid inzie van zekere beginselen, dezer dagen uitgesproken in een geschrift hetwelk een meesterstuk van huichelarij en een schandelijk zamenstel van tegenstrijdigheden kan genoemd worden. Het is onze hoop, ja ons vaste vertrouwen, dat hij de in dat geschrift vervatte beginselen zal wraken, des te meer, daar er eenige stukken in onze handen zijn, welke Z. M. eenigen tijd geleden de goedheid had ons te doen toekomen, en welke eene veroordeeling van die beginselen bevatten."

De *Moniteur* deelt dit antwoord van den Paus mede, maar zegt daarbij dat Z. H. waarschijnlijk niet aldus zou gesproken hebben, bijaldien hij kennis had gedragen van den inhoud eens briefs, door den keizer op 31 Dec. ll. aan hem geschreven. Genoemd blad deelt daarop dien brief mede. Daarin wordt gezegd dat onder de redenen, die den keizer tot het sluiten van den vrede genoopt hebben, behoort de vrees voor eene verdere uitbreiding der revolutie. Indien de Paus gehoor gegeven had aan de aanbeveling des keizers om aan de Romagna een afzonderlijk beheer onder een wereldlijk gouverneur te geven, dan zou dat gewest van zelf onder zijne heerschappij terug gekeerd zijn. Dat is ongelukkig niet geschied, en ten gevolge daarvan is het onmogelijk geweest de vestiging eener nieuwe orde van zaken aldaar tegen te houden. De mogendheden, die zich eerlang op het congres zullen vereenigen, zullen ongetwijfeld de onbetwistbare regten van den Paus op de Legatiën niet miskennen; echter zullen zij vermoedelijk van oordeel zijn; dat er geen geweld gebezigd moet worden om die gewesten weder tot onderwerping te brengen. Dan toch zoude men dezelve nog gedurende langen tijd door troepen bezet moeten houden, en zulk eene bezetting zou aan den haat en wrok der Italianen steeds nieuw voedsel geven, en de bestaande verbittering en onrust gaande houden. De beste en met de belangen van den H. Stoel meest overeenkomende oplossing van het vraagstuk zou gelegen zijn in een vrijwilligen afstand van de in opstand verkeerende gewesten. Indien de Paus, ter liefde van de rust van Europa, deze provinciën, die sedert 50 jaren aan zijne regering zoo vele ongelegenheden veroorzaakt hebben, opofferde, dan zouden de mogendheden hem zijne overige bezittingen waarborgen; de rust zou buiten twijfel onmiddellijk hersteld worden, en de Paus zou niet alleen aan het dankbare Italië den vrede voor langen tijd verzekeren, maar ook aan den H. Stoel het vreedzaam bezit der Kerkelijke Staten. De keizer besluit met eene herinnering van zijne gehechtheid aan de katholijke godsdienst en aan den Paus; hij zegt dat hij aan dezen nog voor de bijeenkomst van het congres zijne zienswijze zonder achterhoudendheid heeft willen doen kennen, maar verzoekt hem zich overtuigd te houden dat zijn besluit geenerlei verandering te weeg zal brengen in de gedragslijn, welke hij steeds ten aanzien van Z. H. gevolgd heeft.

Zoowel de rede van den Paus als de brief des keizers maken natuurlijk hier diepen indruk. In hooge kringen ziet men den afloop der zaak met gerustheid te gemoet. Men is meer bezorgd voor nieuwe verwikkelingen in het Oosten. Een aanzienlijk persoon moet dezer dagen tegen een financier, die zich over den slechten toestand van het crediet beklaagde, gezegd hebben: »De crisis beteekent nog niets, zij zal eerst beginnen wanneer Turkye tot ontbinding zal geraken."

— Het schijnt dat hier te lande de hoofden der clericale en legitimistische partij er aan gedacht hebben om van den invloed der zooveel vermogende liefdadige vereenigingen gebruik te maken, om eene schrik inboezemende beweging uit te lokken, ten gunste van het wereldlijk gezag van den Paus. De regering droeg kennis van die plannen en heeft besloten om ze krachtig te keer te gaan. De *Constitutionnel* heeft die vereenigingen opmerkzaam gemaakt op de gevaren, aan welke zij zich zouden blootstellen, wanneer zij zich in staatkundige aangelegenheden wilden mengen. Dit artikel heeft op het publiek, maar inzonderheid op de daarin bedoelde personen, zoodanigen indruk gemaakt, dat men er niet aan twijfelt, of de bedoelde pogingen zullen opgegeven worden.

— Gisteren middag heeft de keizer, ter eere van den prins van Oranje, op het plein der Tuileriën eene wapenschouwing gehouden. Z. K. H. heeft dezer dagen Vincennes bezocht.

— De keizerin heeft aan den generaal Dieu een zeer kunstig vervaardigd mechaniek rustbed toegezonden. Die generaal blijft nog altijd lijdende aan de wonde, die hij bij den slag van Solferino heeft gekregen.

SPANJE.

De correspondent van de *Ind. Belge* deelt mede dat, volgens de opgaven der generaals, het Spaansche leger in Marokko reeds 10,000 man heeft verloren, zoowel door ziekte als door den strijd.

— De Israëliten die Marokko hebben verlaten, zijn te Gibraltar in ruim 500 tenten gelegerd. Met ééne tent moet zich zelfs een gezin, uit 12 personen bestaande, behelpen. De Engelsche regering, de inwoners van Gibraltar en ook baron Rothschild ondersteunen deze ongelukkigen. Velen hunner, voornemens zich te Oran te vestigen, zijn reeds derwaarts op reis.

ITALIE.

Uit Florence worden eenige bijzonderheden medegedeeld omtrent het voorval, dat aldaar op Nieuwjaarsdag plaats had, het werpen van bommen in het paleis, alwaar de adel en het corps diplomatique zich tot het houden van een bal vereenigd hadden. Die aanslag is uitgegaan van de handlangers van den groothertog, die daarmede in het paleis en in de stad verwarring en opschudding wilden veroorzaken. Eenige vuurpijlen zouden aan de landbewoners kennis geven van het welgelukken van den aanslag en dan zouden er eenige scharen van boeren, die voor het belang van den groothertog gewonnen waren, tegen de stad oprukken. De herhaalde oplating van vuurpijlen zou ook eene soortgelijke beweging te Pisa en te Sienna doen ontstaan. Te Florence zijn 14 personen gevangen genomen, als vermoedelijk schuldig aan den aanslag, waarvan er later 9 of 10 zijn ontslagen. De overblijvenden schijnen de ware schuldigen te zijn; en men verwacht dat hunne bekentenissen meer licht over deze zaak zullen verspreiden. Ook te Pisa en te Sienna zijn enkele personen in hechtenis genomen.

— Te Rome is de opgewondenheid zeer groot. De Fransche gezant en de generaal de Goyon vertoonen zich zeer zelden in het openbaar, ten einde de toejuichingen der bevolking te ontwijken. Men is ten hoogste ingenomen met het Fransche leger, maar wenscht het, om ligt te begrijpen redenen, een spoedig vertrek toe. De invloed der Fransche militairen is zoo groot, dat op Nieuwjaarsdag een dronkaard, dien de gendarmes hadden aangehouden maar die door de volksmenigte uit hunne handen was gerukt, door de tusschenkomst van een Franschen korporaal aan de bevoegde magt werd teruggegeven.

De leden van het H. Collegie zijn het onderling niet eens, sommigen raden eene verzoenende politiek aan, maar de meerderheid blijft volharden bij het stelsel van volstrekten wederstand, en de Paus is, zoo als vroeger, besluiteloos.

PRUISSEN.

BERLIJN, 10 Januarij.

De conferentie van onderscheidene Duitsche staten, over de versterking der kusten, is onder voorzitting van den luit.-generaal Moltke geopend. Prins Frederik Wilhelm en zijn broeder zullen de zittingen bijwonen.

— Het geheele bedrag der giften, die ingekomen zijn tot leniging der ramp, waardoor in Nov. 1857 de stad Mentz werd getroffen, het springen van een kruidmagazijn, is 803,797 fl.

— Het aantal landverhuizers, uit de haven van Hamburg naar Amerika en Australië vertrokken, was in 1859 ongeveer een derde minder dan in 1858, namelijk 13,000 tegen 19,000. Te Bremen en in de andere Duitsche havens was de vermindering nog aanzienlijker.

— De buitengewoon vele sneeuw, die dezer dagen in het zuiden van Zwitserland gevallen is, heeft vele ongelukken veroorzaakt. Er zijn door lawinen onderscheidene menschen en veel vee omgekomen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 2 Januarij.

Nadat menigvuldige ministerraden waren gehouden is de aartshertog Albrecht, vergezeld van den luit.-veldmaarschalk prins Karel von Lichtenstein, naar Pesth vertrokken, naar men zegt met uitgestrekte volmagt voorzien.

— In het noorden van Hongarije wordt in stilte een groot aantal troepen bijeengetrokken; naar het zeggen van ooggetuigen, ongeveer 40,000 man. Waarschijnlijk wordt deze maatregel uitgelokt door de eerstdaags te houden vergadering van protestanten te Debreczin.

— De kardinaal-aartsbisschop van Weenen betreurt, in eenen herderlijken brief, de verwarring, welke in alle grondstellingen is gekomen, van welke het heil der menschheid afhangt. Aan de katholieke kerk is de handschoen toegeworpen en haar grondgebied op losse schroeven gezet. Den Paus zoude het gemakkelijk vallen zich zelven voldoende hulp te verschaffen, wanneer men hem slechts de uitoefening zijner regten veroorloven wilde. Dat hem dit niet wordt vergund moet op rekening van de revolutie gesteld worden, die het middel aan de hand geeft om het volk, onder voorwendsel van het te verheerlijken, in slavernij te houden. Voorts wordt in dien brief de staatkunde van Frankrijk, Engeland en Sardinië, alsmede de eischen der Italianen, streng veroordeeld.

— In de jongste zitting der academie van wetenschappen is door een der leden aangeboden een aardbevingmeter, door middel waarvan niet slechts de duur, maar insgelijks de rigting der aardbeving zeer naauwkeurig wordt aangewezen.

TURKYE.

Naar men uit Konstantinopel meldt heerscht daar onder de bevolking veel ontevredenheid, ontstaan door de aftreding van Kybrisli-Pacha. Men kan zich het gedrag van den Sultan niet verklaren, die den groot-vizier ontsloeg, omdat hij de uitgaven van het hof op eene vaste maar toch ruime som wilde bepalen, en tevens aan zijnen opvolger te kennen gaf dat hij de verkwisting van 's lands gelden moest tegengaan. Inmiddels verneemt men dat de Sultan den gevallen minister weder met groote onderscheiding heeft behandeld en op dien grond verwacht men dat hij later weder in het ministerie zal optreden.

INGEZONDEN.

De vierde tienjarige Volkstelling.

III. (*Slotartikel.*)

In het algemeen wordt voor eene academiestad vereischt, dat zij in het belang der wetenschap zoo veel mogelijk de gelegenheid verschaft, om bekend te worden met den waren toestand der maatschappij, ten einde bewaard te blijven voor eenzijdige beschouwingen en behoed voor onpractische beginselen. In een tijd, waarin het empirisch onderzoek meer dan vroeger den grondslag voor wetenschappelijke studiën uitmaakt, is het noodig, dat van de zijde der practijk daartoe de hand wordt geboden. Eene goede statistiek, in staat om de wetenschap voor te lichten, die op hare beurt het algemeene welzijn bedoelt, is daartoe uitermate dienstig, omdat zij in hoofdtrekken en bijzonderheden den toestand der maatschappij afbeeldt.

Uit dit oogpunt het invullings-billet der volkstelling beschouwende, wordt er eerder te weinig dan te veel gevraagd. Men zou ook omtrent den intellectuelen toestand der verschillende standen inlichtingen kunnen wenschen, die tot verbetering van stoffelijke welvaart aanleiding geven zouden. Men kon welligt met meer grond dan wel eens geschiedt oordeelen over de vatbaarheid, om een zelfstandig inzigt en oordeel in en over vele zaken te verkrijgen, die de behoefte aan gezag overbodig maakt en vele traditiën doet wegvallen. De tegenwoordige volkstelling zal aan hen, die er mede belast zijn, wel menig bewijs leveren, dat er zijn die niets weten van den tijd hunner geboorte, de eenvoudigste vragen, die gedaan worden, niet begrijpen en, vooral wat de godsdienstige gezindheid betreft, niet het minste denkbeeld bezitten, waarom zij tot dit en tot geen ander kerkgenootschap behooren.

Intusschen wat gevraagd en goed of volledig beantwoord is, kan voor Leiden in de eerste plaats en vervolgens voor de wetenschap der statistiek niet dan hoogst belangrijk zijn. 't Is noodig krachtig op te komen tegen het vrij algemeen heerschend wangevoelen, dat de opgave van het maatschappelijk bedrijf in regtstreeksch verband staat met de aanslagen in het patentregt of andere belastingen. Zulke valsche meeningen belemmeren de zoo zeer uit een ander en meer verheven oogpunt gewenschte naauwkeurigheid der opgaven. Er zijn middelen genoeg buiten dat der volkstelling, die in staat kunnen stellen wetenschap te verkrijgen van hetgeen de belastingheffer of fiscus begeert te kennen. De tienjarige volkstelling behoort tot een geheel ander deel van het staatsbeheer, dan dat zich de belangen der schatkist aantrekt. Er is dus voor de meening, die zich openbaart en ernstige tegenspraak verdient, geen enkele aannemelijke reden aan te voeren.

In onzen tijd stelt men zeer veel belang in de stoffelijke en zedelijke welvaart der nijverheid en ontbreekt het vooral in Leyden niet aan ernstige pogingen om dit belang te bevorderen. Hoe lofwaardig de beginselen zijn, die men te dien aanzien belijdt, zij zullen falen, wanneer zij worden toegepast zonder grondige en volledige kennis van den toestand. De eerbied voor de wetenschap lijdt er bij, wanneer hare toepassing faalt, en het algemeen belang wordt er door benadeeld, wanneer regeringsmaatregelen op een min of meer valschen grondslag worden gebouwd. Voor Leyden bestaat er dringende behoefte aan eene goede statistiek van het personeel, dat slechts eenigermate tot het fabriekwezen en de handwerknijverheid geacht kan worden in betrekking te staan of waaruit die takken van volkswelvaart voor een groot deel haar voedsel moeten trekken. Van daar dat er met regt prijs gesteld wordt op de kennis van het getal schoolleerlingen, fabriekarbeiders en handwerkslieden, ten einde de verhouding te berekenen, die er bestaat tusschen het personeel wat men behoeft en wat beschikbaar of bruikbaar is.

De tienjarige volkstelling heeft dus in vele opzigten eene nuttige strekking, al is haar hoofddoel bloot de kennis van het cijfer der bevolking. Men kan haar ook, gelijk veel wat in de maatschappij en door het openbaar gezag verordend en geregeld wordt, van eene morele en religieuse zijde beschouwen, dat tot gewigtige en ernstige overdenkingen aanleiding zoude geven. In Engeland zou men er zelfs van den gewijden kansel de aandacht op vestigen, gelijk een practisch volk nimmer de beginselen voorbijziet en het wezen der godsdienst zich in het leven afspiegelen moet. Het beginsel van eerbied voor de wet en gehoorzaamheid aan de voorschriften van het burgerlijk gezag, waarvan niet ieder een de nuttige strekking dadelijk inziet, kan zeer goed zamengaan met eene vrije en openbare beoordeeling van hare waarde.

M.

AKADEMIE-NIEUWS.

— PROMOTIE AAN DE UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

Den 11den Januarij de heer H. G. Schroeder van der Kolk, van Utrecht, in de wis- en natuurkunde, na verdediging van een *Specimen Physicum de methodis quibus resistentia galvanica determinatur, metallorum imprimis.*

STADS-BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Zaturdag den 14den Januarij 1860, 's namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen:

1°. Voorstel tot het aanwenden van pogingen tot behoud van kavallerie-garnizoen.
2°. Voorstel betreffende het tractement van den 2den luitenant-kwartiermeester bij de dienstdoende schutterij.
3°. Voordragt omtrent de boeten wegens het te laat opleveren van aangenomen fabricagewerken.
4°. Adres van D. de Gunst, om tegemoetkoming in het door hem geleden verlies, ten gevolge van het ontslag als brugophaalder.
5°. Benoeming van een bewaarder aan stads-timmerwerf.
6°. Adres van onder-officieren van het garnizoen, om het vrij gebruik van de stads-gehoorzaal.

Burgerlijke Stand.

Van den 5 tot en met den 11 Januarij 1860.

BEVALLEN: S. J. van Egmond, D. levenl. — J. Verhoogt, geb. van Zijp, Z. levenl. — J. Mieremet, D. — C. Groen, geb. van der Weyden, Z. en D. tweel. — A. Plu, geb. Dérogée, Z. levenl. — S. de la Rie, geb. Eduard, D. — A. van Oosten, geb. Oudshoorn, D. — C. Bavelaar, geb. den Os, Z. — J. T. Oldenburg, geb. Freund, Z. — J. Verwer, geb. Henzen, D. — G. Mulder, D. — J. Boon, Z. — C. S. Schouten, geb. van den Dop, D. — J. Mulder, geb. IJserman, Z. — J. van Wageningen, D. — C. H. van Werkhoven, geb. van der Velden, D. — J. Derogee, Z. — W. T. Kruuk, geb. Beck, Z.

GEHUWD: P. W. Roggenbach, Wedr. en C. E. Ellinckhuysen, Wede. — J. Boon, Jm. en J. H. Cinjee, Jd. — P. van Venetie, Wedr. en M. Siljee, Jd. —

OVERLEDEN: G. A. Dorn, 29 j. — J. P. Koreman, Z., 6 d. — C. J. van der Veer, D., 6 m. — Corna van Duuren, 25 j. — Ma Rose Magde Hille, 16 j. — C. Scheffers, geb. Vlieland, 64 j. — J. E. de Water, D., 3 j. en 6 m. — J. A. Plug, D., bijna 4 m. — W. Schouten, Z., 4 m. — Pieterna Stikkelorum, 31 j. — J. C. Staphorst, Z., 4 j. en 8 m. — A. Janse, 50 j. — N. Stieva, 44 j. — J. van den Burg, 78 j. — C. G. J. Staats, Z., 3 w. — W. F. L. S. Eradus, D., 1 j. en 3 m. — J. Warners, 48 j. — J. Verhoogt, geb. van Zijp, 29 j. — C. Frankhuizen, geb. de la Rie, 36 j. — J. J. van Dooremaalen, 47 j. — J. Oudejans, D., 4 m. — T. J. Overdijk, Z., 5 j. en 10 m. — A. Bilderbeck, geb. Volmuller, 68 j. — M. Babtist, geb. van Delden, 78 j. — J. Labree, 64 j. — M. Bastiaan, geb. van der Linden, 68 j. — E. Zinko, D., ruim 2 m. — J. Pont, Z., 3 w.

240ste Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

9de Trekking. Geene.

10de » No. 3274 een prijs van ƒ 1,500. Nos. 1501, 6158, 11116 en 17765 ieder een prijs van ƒ 1,000.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van eene DOCHTER A. G. DORREPAAL LEDEBOER, Echtgenoote van

A. VAN IPEREN,

LEIDEN, 10 Januarij 1860. *Chirurgijn en Vroedmeester.*

Algemeene en eenige kennisgeving.

Bevallen van eenen welgeschapen ZOON A. J. SCHMIER — KARPESTEYN.

LEYDEN, 11 Januarij 1860.

Heden overleed, in den ouderdom van 28 jaren, de Hooggeboren Heer OTTO ERNST GELDER GRAAF VAN LIMBURG STIRUM, hartelijk geliefde oudste Zoon van

Gravin Douairière VAN LIMBURG STIRUM,

Huize DRIEVLIET onder Rijswijk, 9 Januarij 1860. geb. VAN HALTEREN.

Eenige algemeene kennisgeving.

TWEEDE JAAR-VERGADERING

DER

VEREENIGING VOOR CHRISTELIJKE BELANGEN

te Leyden,

Op Maandag den 16den Januarij 1860, des avonds ten *zeven* ure, in de Zaal: Noordeinde, Wijk I. No. 29.

Bij welke gelegenheid Ds. L. J. VAN RHYN, van *Wassenaar*, eene spreekbeurt zal vervullen.

J. COUVEE Az., *Secretaris.*

☞ Bij het Bestuur zijn toegang-billetten verkrijgbaar, voor zoo ver er plaatsen beschikbaar zijn.

Al degenen welke iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den Heer ABRAHAM LE LIEVRE, gewoond hebbende te *Leyden* en aldaar overleden den 2den Januarij 1860, gelieven daarvan **opgave of betaling** te doen ten Kantore van den Notaris Mr. H. OBREEN, op den Ouden Singel alhier, Wijk V. No. 358, voor of op den 20sten dezer maand.

Al degenen welke iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den Heer JAN GERRIT BENTINCK, gewoond hebbende te *Leyden* en aldaar overleden den 25sten November 1859, gelieven daarvan **opgave of betaling** te doen ten Kantore van den Notaris Mr. H. OBREEN, op den Ouden Singel alhier, Wijk V. No. 358, voor of op den 20sten dezer maand.

Allen die iets te vorderen mogten hebben van wijlen den Heer G. J. VAN OORSCHOT, in leven Student in de Theologie te *Leiden*, en aldaar overleden den 17den November 1859, gelieven daarvan **opgave** te doen aan zijnen ondergeteekenden Voogd, te *Ginneken*, bij *Breda*.

GINNEKEN, 12 Januarij 1860. G. RAMAKERS.

KOSTELOOS.

Bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, van den 15den November 1859, behoorlijk geregistreerd, is uitgesproken **Scheiding van Tafel en Bed**, tusschen MAGDALENA CORNELIA DE VROEDE, te *Leyden*, als Eischeresse, en PIETER SEGAAR Jz., *Warmoezier*, te *Leyden*, als gedaagde.

Voor Uittreksel,
De Procureur occuperende voor de Eischeresse,
M. E. BOOY.

In alle Boekwinkels kan worden ingeteekend op de

STUIVERS-EDITIE.

LECTUUR VOOR DE JEUGD.

Van de *Stuivers-Editie* zullen jaarlijks 52 vellen, ruim 400 pagina's zeer compressen druks bevattende, worden uitgegeven, en iedere week de verzending van *één vel* plaats hebben.

Aangaande inrigting en uitvoering wordt men verwezen naar het *eerste vel*, dat in alle Boekwinkels ter inzage voorhanden is. — De Redactie stelt zich voor door de uitgave dezer *Stuivers-Editie* een werk te leveren, dat voor *Huisgezinnen van alle standen* kan dienstbaar zijn, om de jeugd op eene aangename, doch tevens ook zeer nuttige wijze bezig te houden.

In het vertrouwen, dat de *Stuivers-Editie* een zeer uitgebreid debiet zal hebben, en bijna in geen gezin, waar kinderen zijn, onbekend zal blijven, is het mogelijk den prijs te bepalen op **vijf Cents** per vel druks, dat naar den gewonen regel minstens het dubbel zou moeten kosten.

Omdat de *Stuivers-Editie* ook bestemd is, om, na de wekelijksche lectuur, een degelijk boek te blijven voor de *Kinderkamer*, zal bij het laatste vel een algemeen Register, Titel en Omslag *gratis* worden uitgegeven, ten einde den geheelen jaargang, die een lijvig boekdeel vormen zal, te kunnen doen inbinden.

SCHIEDAM, 1860. H. A. M. ROELANTS, Uitgever.

Door sterfgeval te Koop met 1 Mei aanstaande,

een **Huis**, waarin de *Koffijhuis- en Slijters-Affaire* sedert onheugelijke jaren met het beste succès wordt gedreven en nog wordt gecontinueerd, voorzien van vele gemakken en een afzonderlijk **Bovenhuis**, alsmede een daarnevens gelegen afzonderlijk **Huis**, thans verhuurd en ook tot alle nering geschikt, staande en gelegen te *Leyden*, op eenen der beste standen der Stad. Te bevragen met *franco* brieven onder Letter **H.** aan het Bureau dezer Courant.

Men is van meening, ten overstaan van den te *Warmond* residerenden Notaris J. DE CRANE, op Woensdag den 18den Januarij 1860, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van den Kastelein C. HIEBING, te *Rijnsburg*, in het openbaar te veilen en verkoopen:

N°. 1. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS met ERF, SCHUURTJE, en daarachter gelegen perceel uitmuntenden TUINGROND, staande en gelegen te *Rijnsburg* aan de noordzijde van den Vliet, gemerkt met N°. 91, Kadaster Sectie B, N°. 522 en 523, groot 9 roeden, 43 ellen.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1859 met *f* 6.19.

N°. 2. Een perceel uitmuntenden TUINGROND, gelegen onder de Gemeente *Oegstgeest*, aan den weg van *Leyden* naar *Rijnsburg*, Kadaster Sectie B, N°. 554, groot 24 roeden, 70 ellen.

Aangeslagen alsvoren met *f* 2.91.

Breeder bij billetten omschreven, terwijl nader onderrigt te bekomen is ten Kantore van den Notaris J. DE CRANE voornoemd, alwaar in tijds de bewijzen van eigendom alsmede de voorwaarden ter inzage zullen liggen.

OPENBARE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* te *Leiden*, op Zaturdag den 14den Januarij 1860 bij opbod en op Zaturdag den 21sten Januarij 1860 bij afslag, des avonds ten 6 ure, van:

N°. 1. Een HUIS en ERF, hebbende behangen en onbehangen Boven- en Benedenkamers, waarvan de meesten met Stookplaatsen, Droog- en Turfzolders, Keuken, Kelder, Bleekplaats en verdere gemakken, te *Leiden*, aan den Ouden Rijn over den Middelweg, Wijk VI. N°. 159,

En N°. 2. Een SPEELTUIN met nieuw gebouwde KOEPEL, Keuken en verder getimmerte, hebbende een fraai uitzigt over den Spoorweg, voorzien van exquise Vruchtboomen, Heester- en andere Gewassen, aan den Marendijk onder *Oegstgeest*, groot 6 roeden, 53 ellen.

Kunnende worden bezigtigd, des Vrijdags voor de opveiling en toewijzing van 10 tot 2 ure, terwijl inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris P. MULLER, te *Leiden*.

Abshaubbin's Anti-Rhumatische Watten.

Tot heden was er nog geen middel bekend, dat zoo onfeilbaar alle rhumatiek geneest als de onschatbare uitvinding van Abshaubbin. De volgens zijne ontdekking bereide Watten, bij vele lijders aan het zoo gevreesde rhumatiek reeds zoo gunstig bekend, beginnen meer en meer de aandacht der HH. Geneeskundigen te trekken, zoodat zij door HEd. zeer worden aanbevolen. Lijders, die geheel door het rhumatiek verstijfd waren, zijn door de aanwending dezer Watten, binnen weinige uren zoo volkomen hersteld, dat zij niet alleen van hunne pijnen bevrijd waren, maar zelfs den zwaarsten veldarbeid konden verrigten. Daarenboven hebben zij nog dit voordeel boven andere geneesmiddelen, dat zij zonder eenige ongerustheid ook door den minstkundigen kunnen worden gebruikt, daar ze niet het geringste nadeel kunnen te weeg brengen, of aan andere gelijktijdig gebruikte geneesmiddelen schadelijk zijn.

Deze heilzame Watten worden alleen *echt* verkocht bij den Hoofd-Depôthouder A. BREETVELT Az., te *Delft*, door wien de blaauwe billetten waarin ieder pakje is gewikkeld, zijn onderteekend en waarop tevens voorkomen de namen der Depôthouders waar dezelve alleen en uitsluitend zijn te verkrijgen, waarop men tot voorkoming van bedrog wel heeft te letten. Prijs per pakje 25 Cents.

A. BREETVELT Az.,
Delft, Groote Markt, nevens de Waag.

Verdere Depôts:

A. van 't Hooft, Leyden, Maarsmansteeg, bij de Vischmarkt.	E. van Mansum, Hillegom.
C. B. Verheul, Oudewater.	L. den Ouden, Soetermeer.
A. van Wassenaar, Delfshaven.	A. Bols, Nieuwkoop.
Gebr. Kaaling, Gouda.	L. Sakkers, Vianen.
A. de Vink Jr., Boskoop.	W. J. van Gameren, Leerdam.
L. J. B. Gribbling, Maassluis.	Mej. de Wed. C. v. d. Meer, Noordwijk.
F. W. den Uil, Schoonhoven.	W. Ligthelm, Voorburg.
	J. Knol, Haarlemmermeer.

1860. Den 30 Dec. ll. is, à *f* 1.20 per exemplaar, verkrijgbaar gesteld:

DE BREUK & SMITS'

ALGEMEEN ADRESBOEK VAN DE STAD LEYDEN.

VOOR HET JAAR 1860.

Met portret van den Edel-achtbaren Heer Mr. **D. TIEBOEL SIEGENBEEK**, burgemeester van Leyden.

VERKOOPING,

(Om contant Geld),

op Woensdag den 18den Januarij 1860, des morgens ten *tien* ure precies, van eene partij van 78 stuks hooge, harde en gave opgaande Iepen **Boomen**, van 50 tot 60 duimen over het kruis, bekwaam tot allerhande soorten van Werkhout. Staande op den Singel tusschen de Witte- en Koepoorten der Stad *Leyden*.

VERKOOPING IN DE STADS-BANK VAN LEENING TE LEYDEN,

op Dingsdag den 17den Januarij 1860, des Voormiddags ten 10 ure, van **Verstane Panden**, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte **Goederen**, beleend in de maand September 1858.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des Voormiddags van 10 tot des Namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 11 Januarij.

			Laagst. koers	Hoogst. koers	Gebleven
NEDERLAND Werkelijke Schuld	à 2½	pCt.	64 3/8	64 7/16	64 7/16
Dito Certificaten	3	"	76 3/8	77	76 3/4
Dito dito	4	"	98 1/8	98 3/8	98 5/16
Amortisatie Syndicaat	3½	"	93 7/8	—	—
Handelmaatschappij	4½	"	125 1/2	125 1/2	—
O. I. Leening	4	"	97 1/2	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	4½	"	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	4½	"	—	—	—
BELGIE,	2½	"	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2½	"	—	—	—
Dito dito	4½	"	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	"	—	—	—
Dito dito	4½	"	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	1½	"	32 5/8	32 13/16	32 13/16
Dito Obligatiën	3	"	44	44 1/8	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	"	42 3/4	42 3/4	42 13/16
Bewijzen Coupons			4 [illegible]	—	—
PORTUGAL, te Londen	3	"	43 1/16	43 1/16	43 1/16
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	"	103 1/2	104	—
Dito dito 1828 en 1829	5	"	100 [illegible]	—	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	5	"	—	—	—
Dito 1840	4	"	80 7/8	80 15/16	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	"	80 15/16	81	81
Dito dito Nieuwe	4	"	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	"	—	—	—
Certificaten van dito	à 6	"	63 1/2	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	à 500	fl.	157	157 1/2	—
Dito Obligatiën	4	pCt.	78 3/4	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½	"	—	—	—
OOSTENRIJK, W. B bij Goll.	5	"	[illegible]	—	—
Dito	4	"	50 3/4	—	—
Dito Metall.	5	"	52 1/4	53	52 1/2
Dito Nieuwe	5	"	73 3/8	73 1/2	73 7/16
Dito 1847	2½	"	28 5/16	28 3/8	28 3/8
BRAZILIE, 1824 100 £	5	"	99 5/8	—	—
SARDINIE,	5	"	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	4½	"	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	5	"	26 3/4	26 13/16	—
GRENADA, Obligatiën	3½	"	15 1/2	—	—
MEXICO, Obligatiën 1851	3	"	21 5/8	—	—
N.-AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Braz. 1843, £ 100, 4½ pCt. 99¼.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt. Prolongatie 2½ pCt. Wissel-Disconto 3.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.